

KÜLÜGY-HADÜGY

Budapest, 1914. december 22.

SZEMLE

I. évfolyam, 52. szám

A szerkesztésért felelős: Dr. Simon Elemér orsz. képviselő.

o

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VIII., Népszínház-u. 16

Előfizetési ára: fél évre 8 K., egész évre 15 K. Egyes szám 30 fill. Megjelenik minden kedden. Telefon: József 51-15

HÁBORUS KARÁCSONY

piros-fehér leple borul a vértől gőzölgő, fagyos hótól dermegő csatamezőre.

A Béke Ünnepe és a Háboru Istene megállnak egymással szemtől-szembe az élet és halál borzadályos mesgyéjén.

Szent-Karácsony hófehér palástjába burkolózva a fájdalomnak és részvétnek könnyüivel révedezve nézi a sebeknek, a jajoknak és a kétségbeeséseknek hollószárnyu seregét. Mors Imperator sötét, dacos komorsággal utasítja vissza Fehér Testvérenek szemrehányón kérdő pillantását:

— Mit cselekedtél Sebnek és Halálnak Istene?

— Halált arattam, milliók és milliók halálát, hogy a bűnös emberiség nagy temetője beteljen . . .

— És miért cselekedted ezt Könnynek és Fájdalomnak Istene?

— Hogy jöjjön el a Te országod . . .

— Az én országom nem e földön van.

— Itt lesz abban a szent pillanatban, mikor rabláncra fűznek minden ártó és irigy hatalmat, mely a háborút a háboruért akarja, de aki őszintén és igazán a békéért harcol, annak adom nemcsak a győzelem pálmáját, hanem a Te fehér birodalmadat is szent Testvérem . . . Ez a szent éjszaka a Te éjszakád volt és lesz mindörökké. Mig Bethlehem csillagai az égen tündökölnek; én pihenni térek, Béke veled Béke fejedelme . . .

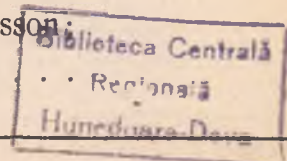
*

Szent Karácsony mélységes bánattal néz a távozó után és aztán a fehér irgalomnak palástját csöndes szordinósan szomorú gesztussal ráborítja a holtakra és a fájdalomban vonaglókra . . .

Isten országa borul a véres sáncárcokra és a tülevelű örökzöld fák galyain gyémántporként csillog a bethlehemi éjszakának fehér, tiszta, békés hóvilága. És a nagy néma csendben az alvó katonáknak sóhajos hazavágyásából ködpáránként csillámlik a láthatár peremén Álom, Szeretet és Béke karácsonyfája . . .

*

A hajnal ködös világába ezer és ezer ágyu torok belebömböl. Mors Imperator újra munkára indul, hogy halált arasson, sebet osztogasson; hogy drága embervérrel megöntözze a Béke tartós és áldásos vetését

Szabadság . . . Testvériség . . .

Irta: Gróf Csekonics Endre

v. b. t. t., a magyar Vörös Kereszt kir. biztosa.

Amikor a mozgósítás napján a legfelsőbb Hadur fegyverbe szölitotta hadseregét, mindenki izgatottan olvasta, tárgyalta, magyarázta a hirdetményt. S aztán akire a parancs vonatkozott, haza ballagott, elbucszott övétől és ment a kötelesség szent mezéjére: győzni vagy meghalni . . .

Az itthonmaradottokról a legfelsőbb parancs nem rendelkezett. Ezek élhettek szabadságukkal. Szabadon választ-

hattak a meddő tétlenség és a munka között.

S valamennyien: a társadalom apraja-nagyja, szegény-gazdag, férfi-nő a nehezebbiket választotta: a munkát.

Mindenki keresett, mindenki talált valami kegyeletes munkát.

Senki sem hívta őket, senki sem parancsolta ezt nekik: önszántukból éltek így a szabadságukkal.

Ez az igazi szabadság . . .

Naponta látom kórházainkban az önkéntes ápolónőinket . . .

Mily egyformán önfeláldozó, gyöngéd, szeretetteljes mindegyik! Mintha testvérek volnának valamennyien! Mintha a saját atyját, férjét, testvérét ápolná mindegyik! Azt, aki szívének a legkedvesebb!

Ez az igazi testvériség . . .

A nemzet nagyszerű felbuzdulása.

Irta: Kirchner Hermann

cs. és kir. altábornagy, a m. kir. honv. min. Hadsegélyező Hivatalának vezetője.

Jelenlegi hivatali működésem a nemzet nagyszerű felbuzdulásának a tanujává avatott, amint katonáiról gondoskodik és érző szívvvel ápolja az özvegyek s árvák érdekeit.

Az itthonmaradottaknak valóban felső kötelessége, hogy a királyért és hazáért elhulló hősök utolsó perceinek borzalmas lelki válságát, — melyet a szeretteik sorsá-

ért való aggodás tölt be — megnyitsem annak biztosításával, hogy a hátramaradottakra nem vár nélkülözés.

Erkölc s a háboruban.

Irta: Lukács György

v. b. t. t., országgyűlési képviselő.

A véres nagy világháboru előidézésében semmi részünk. Sem nekünk, sem szövetségeseinknek, a német és török birodalmaknak. A mi részünkről és szövetségeseink részéről a háboru védelmi jellegű. A végletekig menő provokációk után, melyeknek utolsó etapeja az volt, hogy Szerbia mondhatnám állami támogatással meggyilkoltatta trónunk örökösét, a nemzeti becsület elemi követelménye volt azt az ultimátumot intéznünk Szerbiához, amelynek teljesítésénél hagyása vonta maga után a háboru kitörését. A németet is csak az orosz mozgósítás a törököt meg éppen az orosz részéről való egyenes megtámadtatás birta hadbaszállásra.

Ezekkel a cáfolhatatlan tényekkel szemben hiábavaló az entente sajtójának erőlködése, mellyel a szörnyű világháboru felidézésének ödiomát reánk és Németországra igyekeznek háritani. Provokált részesei, nem előidézői vagyunk a világháborunak. A provokálók Anglia meg Oroszország. Anglia azért, mert világhatalmát félti a nagyszerűen előretörő német ipartól, Oroszország azért, mert életszükséglete nyílt tengerre jutni, ahhoz pedig csak a mi testünkön vagy Németország testén keresztül juthat. Ha minket sikerül megsemmisíteni, elfoglalhatja a Dardanellákat vagy az Adriára juthat s nyitva előtte a Földközi-tenger, ha Németországot leigazza, az Északi-tengeren át juthat a világoceánokba.

Persze, az igazságot a támadók nem vall-

ják be. Igyekeznek azt minden módon ellepíteni. Oroszországnak egy intésébe került volna, hogy az orgyilkos Szerbiát elégtételadásra kényszerítse, ehelyett mozgósított az orgyilkos érdekeiben azzal az álszenteskedéssel ajakán, hogy nem engedheti a kis fajrokont egy nagyhatalom boszujának áldozatául esni. Imígy a jó rokon, Anglia meg éppen a semlegesség megvédőjének hősi lovagja gyanánt tüntette fel magát akkor, amidőn Németországba belekötött. Tette ezt ugyanaz az Anglia, amely abban nem látott semlegességi sértést, hogy Franciaország javára már eleve biztosítva volt az, hogy a német ellen mozgósított csapatai belga területen átvonulhatnak.

Az entente hatalmasságokat terheli a nagy világháboru felidézésének szomorú felelőssége. Számoljanak ezért a történelem előtt.

De tartoznak egy másik számadással is. Számadással a nemzetközi jogszabályoknak, a hágai egyezmény kifejezett rendelkezéseinek lépten-nyomon való durva megsértéséért. A hadviselésnek is van jogi állapota. A hadviselés nem jelenti azt, hogy az ellenség teljesen jog nélkülivé lett. S mit tesznek az entente hatalmasságok? Oroszország — különösen kezdetben — nemcsak nem kímélte a mi Vörös Kereszt jelvényünket, hanem egyenesen golyózáppal üldözte azt. Anglia a nála megrendelt és elkészült török csatahajókat egyszerűen elkobozta. Franciaországban, de a többi entente

hatalmasságok körében is az ott tartózkodó magyar, osztrák és német alattvaló a leg-hallatlanabb brutalitásoknak, szabadságvesztésnek, vagyon elkobzásának vannak és voltak kitéve.

Ezzel szemben a mi részünkről a nemzetközi egyezmények legszigorubb betartása a szabály. Egy haja szála meg nem görbül sem nálunk, sem a németeknél a francia, angol, belga, orosz, vagy szerb állampolgároknak, nemhogy a magántulajdon szentségéhez merészelnék ujjal is hozzányulni! Még a reimsi dóm entente-részről oly gyakran felhánytorgatott bombázása sem tekinthető német iniciatívának, mert az semmi egyéb nem volt, mint jogos visszatolás, mert hiszen a franciák használták a dómot hadi megfigyelő és támadó állomás gyanánt, maguk vonták tehát ki a műremeiket az azt megillető kímélet alól és tették harci objektummá. Sem a mi csapataink, sem a német csapatok embertelenséget az ellenséges harcosokkal, még kevésbé az ellenséges államok fel nem fegyverzett polgáraival el nem követtek, ellenben köteteket lehetne teleírni azokról az égbekiáltó szívtelenségekről, amelyeket a hullacsonkító szerbek, avagy a vérszopó gurkhák (a franciák kedves fegyvertársai) meg a dum-dum lövegeket gyártó és használó művelt franciák elkövettek.

A magyar azt a lovagiasságot és azt a jogtiszteletet, mely oly kiváló jellemtulaj-

donsága, ebben az iszonyatos világháboruban is mindig megtartotta. A magyar harcos vitéz és kemény, az ellenséget eltiporja, de soha állatias kegyetlenséget el nem követ és soha a hadviselés nemzetközi jogszabályait meg nem sérti.

Kegyetlen kényszerüsből vivjuk a háborút. De mindvégig vitézen és soha erkölcsstelenül. Tenger a szenvedésünk eddig is s a megpróbáltatások özöne vár még reánk. De velünk az igazság, éppen ezért győzni fogunk.

A történelem pedig kettőt fog konstánlani. Az egyik az, hogy az iszonyatos világháborúért nem minket terhel a felelőség. A másik az, hogy vitéz háborunk során soha le nem tértünk az erkölcs útjáról.

Adakozzunk a Vörös Keresztnek.

Irta: Josipovich Géza, v. b. t. t.

A vörös Kereszt Egylet háborus időkben akkor fogja magasztos emberbaráti hivatását minden irányban teljesíthetni, ha a közönség már béke idején s annak egész tartama alatt egyénekenként csekély, de tömeges anyagi támogatásban fogja részesíteni.

A nép és a hadsegélyezés.

Irta: Melichár Kálmán, honv. min. tanácsos.

A nagyközönséget legjobban érdekelheti saját gondolatvilágának visszatükrözése, melyet leghivebben lelkes gyermekeinknek minden művészkedés nélkül jelentkező keresetlen s éppen azért megkapó érzelmi megnyilatkozása ad vissza.
Ex uno disce omnes. Ime egy kistószegi

iskolás leánynak 1914 december 15-én kelt levele, mellyel a „vitéz katonáinkért” rendezett gyermekelőadásból befolyt 100 koronát a következő bevezető sorokkal juttatja a katonák karácsonyára:

„A tanító bácsi bevonult katonának.

Egyedül maradtunk a tanító nénivel. Szabad időnkben a hadbavonult katonákért munkálkodunk.”

E keresetlen és klasszikusan szép szakban látom megnyilatkozni a népnek a hadsegélyezésre vonatkozó föltétlenségét.

Önkéntes Örsereg.

Irta: Szterényi József v. b. t. t., országgyűlési képviselő.

A reánk kényszerített háboru csatásorba szólít minden fegyverképes férfit. Az ellenség óriási ereje még azokat is fegyverbe hívja, akik katonai szolgálatot soha sem teljesítettek és békés családi otthonukban végig csak polgári kötelemeiknek véltek élni. Vért és éltet kíván tőlünk a haza, meg kell adnunk — rogyásig. Akinek helye megüresedik az ellenség gyilkos golyójától, annak helyébe azonnal másnak kell lépnie, az ezrek helyébe ezreknek, mindaddig, míg „magyar él a földön!” Ma harmjénchat évig, holnap — ha kell — negyvenkettőig és ha az sem elég, azontul is mindaddig, míg a győzelmet ki nem vívtuk és a békét nem biztosítottuk. Mindnyájunknak el kell mennünk, ha szükséges. Sir a lelkünk a patakokban omló honfivérért és mégis újabb meg újabb vért kell áldozatul felajánlanunk. Létünk kérdése ez. Még gyászolni sincs időnk az elesett hősöket, az anya, ki egyik fiáért gyászfátyolt tesz, odaküldi második és harmadik fiát, hogy megboszulva a testvér véréért, segítség kivívni a hősi diadalt.

Ilyen háborút nem látott még a világ, ennyi ellenséggel nem állott szemben még soha nemzet. Mintha az egész világ összeküzdött volna ellenünk. Még akkor is helyt kell állanunk.

Sokan, tulsokan vannak azonban, akiket koruk, testi törekénységük, vagy hivatali állásuk mentesít a harcponalba állástól.

Vagy általában, vagy még egy ideig. Akik családi tűzhelyeiket gondozhatják, míg testvéreink vériüket ontják. Akik rendes polgári kötelemeik után járhatnak, míg szegény katonáink szeretteik köréből kiragadva, a harctér lövészárkaiban görnyednek. Akik a tél zordonsága elől kényelmes, fűtött szobáikba vonulhatnak és az élet minden igényét kiellégethetik, míg vitéz katonáink a zuzmarás hidegben dermednek és nem ritkán éhezve, fázva állanak ellent az ellenség számbeli túljerejének.

Az otthonmaradottaknak is vannak azonban köteleességeik a háboru körül. Köteleességek, melyek vele járnak a háboruval, sőt befolyásolni alkalmasak a háboru esélyeit is. Köteleességek a hadiszolgáltatás, a sebesült-ellátás, az élelmezés, a hadsegélyezés és annyi más, a háboruval kapcsolatos teendő körül. Köteleességek, melyeket csak a társadalom láthat el. El is látja a magyar társadalom becsülettel.

Ezen köteleességek közé a közrend fenntartásában való közreműködés is lépett. Amnyiban, hogy amit békés időkben a katonaság látott el, azt, vagy annak egy részét a lakosság maga végezze. Levéve a katonaság válláról a terhet, felszabadítja azt a harcponal számára.

Ennek a polgári köteleességnek felismerése teremtette meg a külföldi polgárörség mintájára nálunk az Önkéntes Örsereget.

Az északamerikai Unio elnöke csak

nemrég, már a háboru tartama alatt hirdette, hogy az Unionak nem annyira hivatásos katonákra, mint katonailag képzett és fegyvermezett polgárságra, nemzetőrökre van szüksége.

Ilyen nemzetőrök legyenek majd az önkéntes örsereg tagjai is. De az erős, nagy hadsereg mellett. Addig azonban, míg vitéz hadseregiünk kiküzdi a diadalt és a békét, nemzetörségnek kell lennie a helyi örségi szolgálat némely részeiben a hadsereg helyett. Ezt a nemzetöri feladatot végzik férfias komolysággal, igazi odaadással, polgári önértettel a budapesti önkéntes örsereg szolgálói ezrei. A polgári társadalom minden osztálya karöltve a proletariátussal. A társadalom szellemi munkásai és a nehéz munkában megkérgetült kezű munkások egyaránt. A első tizezerhez tartozók és a szegény nép gyermekei rangkülönbség nélkül. Amínthogy a hazaszeretetlen és a hazának tartozó köteleességek teljesítésében nincs különbség születés, rang és vagyon között. Legfőbb az, hogy az egyiknek módot adott többet áldozni, mint a másinak. De az önkéntes örseregi szolgálatban ez a különbség sem lehet, ott egyenlően teljesíthetjük köteleességeinket valamennyien, a kik erre a szolgálatra felelünk. Mindenki azon a helyen, melyre a szolgálat állítja. És teljesítjük is becsülettel.

Az amerikai gyermek karácsonyi ajándéka.

Irta: Pekár Gyula író, országgyűlési képviselő.

Van-e szebb, nagyobb, ragyogóbb karácsonyfa annál, mely az O'Laughlin Krisztusi ötletéből nőtt ki im dusan aggatott ágakkal borul a vén Európa hadbanálló összes nemzeteinek kicsi árváira? A maga nemében egyetlen gondolat ez s hiszem, a világtörténet sem fog megfelekezni róla: az új Amerika jön át hozzánk az öreg földrészhez a Jézus szeretetével, jön, hogy megszegyenítsen, hogy vigasztaljon, hogy felemeljen. Páncélos hadiha-

jón jön egy óriási karácsonyfa, messziről fényeskedik már a kék oceánon s mentül közelebb jön, annál fenségesebben ragyogtatja mivoltát a küldő nemzet magasztos szeretete. Ime most itt van már! . . . s egyik ágán, mely felénk hajlik, boldogító kriszkindli csillag a mi szegény magyar gyermekeink számára. Hatszáz láda játék, cipőcske, cukor, enivaló, könyv, harisnya, kabátka, sipka, prém, temérdek jó meleg holmi, amit mind kétszeresen me-

leggé tesz az adományozó kicsinyek szívbeli mélysége. Isten áldja meg őket érte, őket, a gyerekeket, kik midőn a nagyok oly gyűlölködően ontják a vért, gyűgő szavukkal a Megváltó szeretetét juttatják eszünkbe! A nagy karácsonyfa pedig, ha leszedjük is róla a Kriszkindli, ragyogni fog e planéta történetében tovább, — fényeskedjék is a nemes és boldog Amerika dicsőségére!

A háboru és az irgalmasság.

Irta: Farkas László dr.

udv. tanácsos, a magyar Vörös Kereszt főtitkára.

Ariosto „Orlando Furioso“ nagy lovagi eposzában megénekli, hogy mikor Nagy Károly unokaöccse Roland a friézek királyát megölte, elvitte gyilkos fegyverét, mielőtt sem a régi, sem az új hősök kivülről nem ismertek, mely egy csöves vasból állott, mibe durranó port tettek, hogy e golyó lökőn ki ijesző sebességgel. A győzelmes Roland hajóra szállt s ahogy a sziklapartok eltűntek előtte — tengerbe dobta a fegyvert utána kiabálván: „Ó átkos gép, hát a poklok fiának Belzebub tulajdon kezével kovácsolt, hogy megrontsa vele a világot, pokolba veled, ahonnan jöttél. Mit szólna jó Ariosto, kiből már a kénkanócos puska is ily méltó felháborodást keltett, a 42-es ágyuk minden ellenállást letörő hatásához.

Mondjuk ki őszintén, a lovagkor végleg el van temetve. A háboruban a tudomány s az iparteknika biztosítja a diadalt, a harcok ezek lélekjelenlétét, ép érzékeit s edzett idegeit szolgáltatja hozzá. A régi nagy hadi erények, a szemtől szembe való szép összeütközések, hol a személyes bátorság még kitüntethette magát, a modern háboruban ritka epizódok.

Ma a romboló harc eszközök elől a katonák földbeáscott, mesteri tökélytel elkészített árkokba menekül. Ásó kapa hadfelszerelési szerszámmal fejlődött. Háboru után bizonyára akad karagruppus, ki elkészíti Európa sáncárok-térképét, mely tanulságos példa leend arra, hogy a sok millió ember hangya szorgalmával miként húzta keresztül-kasul a földet.

Igy állván a helyzet, csoda-e, hogy Kovács István népfőlkelő, kinek jobb karját Ivangorodnál lőtték meg, arra a kijelentésemre, hogy legalább látott Kovács jó darab földet Oroszországból, talpraesetten ezt a választ adta: „Hát bizony uram az igazat megvallva, ahogy odaértünk, mindjárt sáncárokba kerültünk s onnan lődöztünk reggeltől estig az orosz sáncok felé, — este aztán a „Sturm“ parancsra négy-kézláb átmásztunk az ellenség árkaiba s pár orosz magunkkal visszavittünk. Így ment ez másnap is s azontúl vagy egy hé-

ten át egyforma tempóban, — nőtt az orosz, mint a gomba, lődöztünk rájuk, parancsszóra átmásztunk hozzájuk s elfogtuk őket. Végre hetednap egy ellenséges golyó rámtalált s ekkor este az orosz foglyokkal együtt hátraszállítottak, később aztán idehoztak. Nem láttam én nagy Oroszországból egy pár kopasz fánál egyebet, meg egy fagyókeret, melybe belekapaszkodtam, mikor a sáncárokból kimásztam.“ Milyen falu esett oda legközelebb? faggatám tovább! „Azt már uram nem tudom.“

Mert hát a nagy titokzatosság is hozzátartozik a modern hadviseléshez. Az alantás katonák riokán tudja hol jár, az ütközések forgásáról meg éppen semmit sem tudhat. Egy rajztanár, ki mint népfőlkelő altiszt vett részt a bosnyák-szerb határon végbemenő hadműveletekben, lerajzolta csapatjának mozdulatait s nincs az a harmonika, melynek annyi redőzete volna, mint amennyi zezzug fordul elő az ide-oda menetelések eme tereprészén s ma is titok marad előtte, mi volt célja ennek a girberbeségnek.

Menetfáradtan, nélkülözéstől kimerülten egy nagy összeütközés közben őt is kimustrálta az ellenség golyója a katonasorból s kórházba került; itt találta a hős az irgalmasság képviselőjét, tőle várja a segélynyújtást és sebének gyógyulását.

Igazán sivár lenne a kórház, ha csak férfiápolók teljesítenének benne egészségügyi szolgálatot, mert a férfi csupán hivatásból szolgálatkész, míg a nő belső ösztönénél fogva irgalmas. Szegény katonák, ki még az ütközet izgalmanak hatása alatt áll, vérzik, teste, lelke összetört — megtalálja nőnél a könnyű kezet, a részvevő szívet s a gyengéd hangot. Mert nem elég a gyöttrő fájdalom enyhítésére a morfiumpótlat bőr alá fecskendezése, a golyómark vagy valamely szurós csontszálkának műtői eltávolítása, az eltört lábnak gipszkötéssel egyenes irányba való hozatala, — a sebesültnek többre van szüksége. Megnyugtatón kell hozzá szólni, csüggeteg lelkiületét feltámasztani, bágyadó hitét fenntartani, a biztatás nánorával elaltatni,

akárcsak tulajdon gyermekéről lenne szó — visszaadni elszállni készülő reményét, a gyógyulás kilátásával kecsegtetni és hősiesség magaviseletének jutalmául fennem kérkedni a diadallal, melynek a sebesült főorvosa, — szóval lábra kell állítani a katonák erkölcsierjét. Ehhez csak a nő ért, felhasználva báját s elmésségét. Nagyon jól tudja, hogy egy kis hazugság vagy a több kevesebb megalkuvás az igazsággal a gyógyulásnak kitűnő segédszere, — amiért azt betege javára alkalmazza is.

Egész seregét ezeknek az önfeláldozó jótékony lelkeknek állította kórházaiban csatasorba a Vörös Kereszt egyelet — összeverbuválva őket a társadalom minden rétegéből. Ők a vallási jótékonyok nagy névtelenjei. Van nekik köztük szép fiatal nagyvilági hölgyek, kiknek minden oldalról élvezet kínálkozik, kik szokva vannak a fényűzéshez; — édes anyák, kik a családi élet mámorába ringathatnák magokat, kereskedők, polgárok serdülő lányai, kik kora reggel elhagyják otthonukat s tetszelgés nélkül komolysággal lépnek be a kórházokba a sebesült katonák közé, körülövezve a magával megelégedett léleknek dicsfényétől. Ott sürgönek forognak a betegágy körül, ráhajolnak a lázban szenvedőkre, gondosan jegyzik fel a test meleg hőfokát, letörlik a kimokban nyugtalanakodónak homlokára kiverődött izzadságot, szeliden, biztatón szólnak hozzája s hangjukban van valami elringató harmónia; az elhagyatottnak megigérik, hogy értesítik édes anyját, hogy innak falujába; vigasztalnak, még a legelcsüggedettebben is felkeltik az életérőt. A katonák szeme folyton rajtuk csüng s szelid tréfálkozásaikkal, kedves nevetésük visszhangra találnak a betegnél s őt megnyugtattják. Vallási rejtélyes csodatevők, kik a harcoknak nemcsak sebére, de lelkére is gyógyító balzsamot cseppentenek.

Elgondolni is rettenetes, hogy minő képe lenne a világháborúnak a nők részvétele nélkül. Amely napon az irgalmas segélynyújtásnak a Vörös Kereszt által szentelt eme rendszere megszűnnék, azon

Repülőgépekkel való rendelkezés.

Elv: az anyag kimélése. Legcélszerűbb korán reggel, vagy estefelé kiküldeni, amikor a légvszonyok a legkedvezőbbek (a levegő tisztasága és a nap állása a megügyelő szempontjából két fontos tényező). Szél, eső újabb már nem akadály, legfeljebb: nagy hideg és köd. Általában a pilóták merészsége, bátorsága sok légi ellenséget lebir győzni és legtöbbször rajtuk mulik, hogy mikor lehetséges a felszállás.

A főparancsnok a repülőtelep parancsnokának megjelöli pontosan, hogy mit akar részletesen és mit általánosságban megtudni. Az osztag parancsnoka, valamint az egyes felderítők állandóan tájékoztatva lesznek az ellenséges és saját helyzetéről, továbbá, hogy hol lesz a kiküldő parancsnokság egközelebbi tartózkodási helye. Gyakran azt is kell velük közölni, hogy mikor és honnan várunk még nemleges jelentést is; ép így a jelentések átvételéről és kézbesítéséről kell gondoskodni. Tul nagy terület, vagy terjedelmes feladatot a repülőnek nem lehet kiutalni, sokkal célszerűbb szűk keretek között mozgó, de határozott megbízást adni (pld. utvonal, vasutak, magaslatok megfigyelése stb.) Nagy területek általános megfigyelésénél inkább a véletlenül fog mulni, hogy az ellenséget meglátja és magatartásából annak szándékát megtudja állapítani.

A telep parancsnoka, ki ősméri a pilótákat és megfigyelőket, intézkedik az egyes repülőgépekkel és kiutálja a felderítendő sávokat, valamint a többi szükséges részletes utasításokat megadja. Közli velük, hogy mely parancsnokokat érdeklí jelentésük.

Bizonyos megállapított ismertető jelek mutatják meg, hogy a magasabb parancsnokságok hol tartózkodnak. Ha a hadsereg előnyomul, úgy az összeköttetésre kijelölt személyzet az ismertető jeleket (kiszemelt új repülőteret) újból elhelyezi. Az összeköttetést jelentő lovasok végzik.

A pilóta (megfigyelő), ha a jelentését megírta, vagy megrajzolta, felkeresi azt a helyet, ahol a kiküldő parancsnokság jelezve van, lejjebb száll és jelentését az erre szolgáló hüvelyben ledobja, honnan lovasok vágatva viszik ezeket rendeltetési helyükre. (Bár ellenséges pilóta is közeledhetik így, ki hüvely helyett bombát dob le, de ha az összeköttetés biztosítására egy képzett pilóta-tiszt rendeltetett ki, úgy az az ismertető jeleket idejében eltünteti, a jelentést közvetítőik pedig fedik magukat.

Alkalmazásuk várharcban.

A mai modern erődök külső védműveikkel már oly nagy kiterjedésűek, annyira leplezettek, hogy felderítésük a legnagyobb nehézségekkel jár. Lovas és gyalog járőrök e feladatot nem nagy eredménnyel bírják megoldani. A felhők homályába elrejtőző légi járók nagy áttekintési területükkel vannak erre egyedül hivatva. Fénykép felvételük, vázlataik teljes képét adhatják a védelem e hatalmas alkotásainak.

A légi járók közül a repülőgép itt is a legjobban felel meg. A támadónak nagy kiterjedésű léghajókat alkalmazni szinte lehetetlen, mert az erődökben levő és légiá-

rók elleni lövegek könnyen eltalálhatják, miután lassu mozgásuk folytán jól célba vehetők. Repülőgépek nagy sebességgel és kis célt mutatva a felderítést kevés kockázattal és legeredményesebben eszközölhetik.

A védőnek is nagy előnye ha a támadó előnyomulási irányáról, erejéről idejében repülőgépek útján kapja részletes jelentéseit. A külvilággal is ezuton tarthatja legjobban fenn az összeköttetést. Azelőtt e célra szabad léggömbök és postagalambok szolgáltak. A léggömbök hátránya volt, hogy csak a légáramlat irányában mozgathattak (amely nem egyszer ellenkező irányba vitte őket*) (csekély sebességük mellett vissza nem fordulhattak. Postagalamb meg nem mindig megy oda, ahová akarjuk.

(Folytatjuk.)

Mesterséges akadályok alkalmazása a háboruban.

A legújabb hadviselésnek mintegy kiinduló pontját képezte az angol-bur háború. Harcászatiilag sok felhasználható tapasztalatot merítettünk e hadjárat tanulságaiból. Ekkor — a többi között — a drótakadályok is, felösmert nagy előnyüknél fogva, fontos szerephez jutottak, úgy hogy a következő háborúkban mind nagyobb lett alkalmazásuk.

Az orosz-japán háború első felében azon hiszembben, hogy a tüzérség ezeket pillanatok alatt megsemmisítheti, inkább készítették, míg a későbbi időszakban nem volt oly jelentős ütközet, hol elő ne fordult volna.

A balkáni háboruban szintén nagy hasznukat vették. Ezek állították meg a rohamra indult csapatokat a tsataldsai vonalon, Janina déli részén, Skutari egész védővén és Drinápoly legtöbb oldalán. Hogy mily rettenetes áldozatba kerül ilyenek megsemmisítése, avagy ennek megkísérlése, arra legjobb példa Przemysl első körülvárása, amikor körülbelül negyvenezer orosz holttesten át sem sikerült rajtok keresztül jutni. A japánok egy éjjeli támadásánál három-ezer ember temetője lett az oroszoknak egyik drótakadályá.

A drótakadályok meglepetés és roham ellen biztosítanak.

A drótakadályok 3—5—7 soros vonalban lesznek készítve, a sorok egymástól egy m. távolságra. A cölöpök két m. térközre vannak; magasságuk 75—120 cm.; alacsonyabbat könnyen áttörhetnek, magasabb pedig nehezebben leplezhető. Ha lehetséges, vas-cölöpöket alkalmaznak. Az akadály első sorai tüskés drótból valók. A dróthálózat összekuszált, hogy az átjutás és elpusztításuk nehéz legyen. 1 m² területre átlag 1 kgr. drót szükséges.

A drótakadályok az állás előtt rendszerint 50 m.-re fekszenek. Nagyobb távolságnál az ellenséges tüzérség saját gyalogságának veszélyeztetése nélkül az állást lődözheti, az ellenség könnyebben közelítheti meg, mert az előtérp szemmel tartása sokkal nehezebb; kisebb távolságnál az ellenség kézi gránátokat dobhat a védőállásba így a védő tűzhatását csökkenti.

Hogy az ellenség észrevétlenül meg ne közelíthesse az akadályt, leplezett gödrökben figyelők lesznek előre küldve, kik minden észleletet telefonice hátra adnak. E mellett fényszórókkal is megvilágítják az előtérpet.

A roham előkészítése céljából a drótakadályok elrongálására lehetőleg műszaki csapatok alkalmaztatnak, melyek éjjel drótvágó ollóval, robbanó-anyaggal, hosszú rudakkal, csakánnyal és más szükséges eszközökkel pusztítják el ezeket. Hogy munkájukat háborítlanul végezhessek, a védőállásban géppuskák olyképen lesznek elhelyezve, hogy az akadály előtti teret oldal-tüzzel pusztíthassák.

Ha elegendő idő áll rendelkezésre, úgy a drótakadályok előtt farkasvermeket ásna. Ezek átlag 180 cm. mélyek, nyílásuk pedig 80 cm. átmérőjű. A fenékből egy hegyesített facölöp nyul fel, amely nyársra huzza áldozatait. Egymástól 30—40 cm.-re kell, hogy legyenek e sűrűdrök, nagyobb távolságra hatástalanok és a támadónak könnyen fedezéket nyújthatnak.

Ezen kívül — főleg régebben — ág- és faforlaszokat is készítettek. Nagy veszteséget idéznek elő a röpitő-aknák és kut-aknák. Erkölcsi hatásuk különösen leverő. Hátrányuk azonban, hogy saját csapatokat is veszélyeztethetnek.

Úgyesen épített akadályok nagy erőket pótolhatnak és az ellenségnek nagyobb veszteséget tehetnek, mint sokszor a gyors-tüzelő fegyverek gyilkos lövedéke.

Ingyenes gyógykezelés.

Oberegger Herman, a Hof-gasteini Germánia-szálló tulajdonosa a gyógykezelést igénylő tisztke és azokkal egyenrangú személyek részére, tartozzanak azok, akár a cs. és kir. közös hadseregben, vagy mindkét honvédség bármelyikéhez, teljesen díjtalan helyeket ajánlott fel. A szállodában 53 szabad hely áll rendelkezésre és pedig 23 egyágyas szoba és 15 kétágyas. A kérvényeket az innsbrucki cs. és kir. katonai parancsnoksághoz kell benyújtani, de mindenkor legalább is nyolc nappal a szándékos gyógykezelés előtt. Minden egyes ingyenes helyet a következő kedvezmények járnak: díjtalan szállás, fűtés és világítás, a szállodában található fürdőknek ingyenes használata, ingyen fürdő-ruházat, ugyszintén ingyenes kiszolgálás úgy a szobákban, mint a fürdőkben. Orvosi gyógykezelés tekintetében a Germánia-szállóban elszállásolt tisztke minden tekintetben a Hof-gasteini katonai gyógyintézet orvos-főnökének vannak alávetve. Az ételmezést a sajátjukból tartoznak fedezni. Az elhelyezési viszonyokra való tekintettel a tisztke tisztke szolgálókat nem vihetik magukkal.

Zenekarok alkalmazása.

A béke-állomásokon visszamaradt parancsnokságok, sok helyen a zenekarilag képzett legénységből kisebb katonai zenekarokat állítottak össze. Ezek a most rög-tönzött katonai zenekarok szolgálaton kívül, kizárólag jótékony célú ünnepélyeken működhetnek közre. A rendező-bizottságoknak azonban mindenkor a katonai bizottságok előzetes engedélyét kell kikérni.

Elesett hősök.

Altmann Adolf dr főh 21Lgye
 Asböck Ferenc hpd 18gye
 Auer János hpd 21Lgye
 Auguszt Lajos hdgy 19hgy
 Bachmann Frigyes szds 10tte
 Bartos Ferenc hpd jl örm 18gye
 Beier Emil szds I népf gye 2/1 gpog
 Benes Tamás ezr 14gye
 Béres Gyula szds 17hgye
 Berlepsch Ferenc báró szds 2 tir gye
 Bermann Hugó hdgy 36 cs népf gye
 Bertl Titus hdgy 2 tir gye
 Blümel Károly hdgy 21Lgye
 Böhm Hugó hdgy 28gye
 Bolschwing Péter báró zls 87gye
 Bozdech László zls 100gye
 Christalnigg-Gillitzstein Sándor gróf vezérkari őrnagy
 Chyil Alajos hdgy 18gye
 Deutsch Jenő dr zls 17hgye
 Deutsch János szds 38gye
 Dinczer Béla hpd 87gye
 Dytrt József főh 18gye
 Entmay Ottó zls 94gye
 Federer Róbert zls 22gye
 Fejér Sándor hdgy 22 magy kir npf gye
 Felzmann Ottó hpd 2 tir gye
 Fichtner Artur főh 57gye
 Fidler Richárd hpd I népf gye
 Forgács Loránd hdgy 38gye
 Fränkel Róbert dr hdgy 27gye
 Frimel József zls 3 tir gye
 Gherbetz Gottfrid főh I népf gye
 Goltsch József hdgy 1 cs népf gye
 Gröger Gusztáv zls 1gye
 Gütter Károly hpd 2bh gye
 Heigl Antal dr segédorvos-helyettes 27gye
 Hellsner Károly hpd 16Lgye
 Hojny János főh 2bh gye
 Höllwarth József hdgy I népf gye
 Hopfner Ferenc hdgy 73gye
 Humplik Ernő hpd 13Lgye
 Jakob Ferenc hdgy 18gye
 Janiczek Wladimir (?)
 Janus Hugó főh 4bh gye
 Jost Elemér zls 19hgye
 Kalenda Richárd hdgy 100gye
 Kammerer Albert hpd 2bh gye
 Karabacsek Ernő hdgy 28Lgye
 Klein István hdgy 3 tir gye
 Konecny Ágost hdgy 54gye
 Kopp Ervin hdgy 18gye
 Kovács Jenő zls 11tvad zlj
 Kraigher Ciril zls 2bh gye
 Kreiszl Hermenegild főh 57gye
 Kron Ottó hdgy 2 tir gye
 Krug József hdgy 42gye
 Kuhn Ernő főh 16Lgye
 Kun Gyula főh 38gye
 Lederer Ottó zls 102gye
 Löbl Ernő szds I népf gye
 Mandl Győző dr hdgy 3 tir gye
 Matis Antal zls I népf gye
 Mayrgünther Albert hpd 2 tir gye
 Meder hpd jl 33Lgye
 Melot de Beauregard Károly ezr 60gye
 Miklovits Jenő zls 17hgye
 Mlinek Antal örm 85gye
 Myslbek Zdenko hdgy 54gye
 Okuniewski István főh 21Lgye
 Omasta Ferenc hpd jl örm 1bh gye
 Perlberg Richárd hdgy 2 tir gye
 Peschka Rudolf hdgy 42gye

Pulay István szds 19hgye
 Richetti Hektor hdgy 87gye
 Ritter Vilmos zls 2 tir gye
 Rosenauer Jenő dr hdgy 29tvad zlj
 Rösler Ottó szds 3 tir gye
 Sajovic József dr hdgy 2bh gye
 Scharschmied-Adlertrou Ferenc dr szds 58gye
 Schipfer Péter zls 87gye
 Schletterer József hpd I népfgye
 Seibt Rezső zls 74gye
 Seipel Gusztáv zls 15Lgye
 Simm Károly hdgy 73gye
 Skvaril János főh 16Lgye
 Socher Engelbert dr hdgy 86gye
 Spáenka Károly hdgy 16Lgye
 Speck Henrik hdgy 42gye
 Stepien Gáspár hdgy 57gye
 Stix Osváld hdgy 36 cs k népfgye
 Sojanowski Ignác hpd I népf gye
 Studencki Szaniszló zls 16Lgye
 Tambossi Egon dr hpd I népf gye
 Torday József dr hdgy 3 tir gye
 Vydra Károly szds 16Lgye
 Walter hpd 21Lgye
 Wanjak Rudolf főh 58gye
 Weil Gusztáv hdgy 28Lgye
 Weisz János hpd 87gye
 Wiesner Gusztáv zls 18gye
 Woduschka hpd 21Lgye
 Wurner Arnold szds 2bh gye
 Zweig Róbert hdgy 13 cs k népfgye

Világháború, világbéke.

Irta: Welwart Benő.

Most a tenger szenvedés és pusztulás közepette, amely a világot megrázó vihar nyomában jár, mint égi jövevény száll a földre, a véráztatta tájokra és blüinterhelt helységekbe, amelyeknek romja a civilizáció dicsőségét hirdetik, a béke és szeretet ünnepe.

Belső háboru dúl ugyan minden emberben születésétől kezdve sirjáig, de ez az élet éltető eleme, mert hisz az abszolút béke nem élet többé, hanem maga a mindent kiegyenlítő halál.

Ebből a szempontból igen sokan a szakadatlan küzdelmet a létért a nemzetek fegyveres összefüvésével tévesztik össze és ezért a háborut mint az isteni világrend alapvető intézményének tekintetik s jogosultságát következetesen hirdetik.

Legjobban jellemezte ezt a tévhitet az a japán diplomata, aki az orosz-japán háboru lezajlása után maró gunnyal megjegyezte, hogy a japánt csak azóta ismerik el műveltnék, amióta modern háborut viselt, ellenben midőn két évezreden át csendes visszavonultságban a kultúra békés gyümölcsét ápolta és élvezte, barbárnak tekintették.

Már szállóigévé vált, hogy a nemzetek közt évtizedekre, vagy évszázadokra terjedő béke alig képzelhető, míg az egyedüli üdvözítő tartós világbéke elérése utopia és a képzelet birodalmába tartozik.

Ámde már az óperzsák is a világbéket hirdették, amidőn arra tanították népiüket, hogy az Ahriman, a háborúkozta gonosz szellem legyűrése után majdan minden vi-

szály véget ér s örökös béke száll az emberek szívébe.

Még a világhódító rómaiak is foglalkoztak a világbéke eszméjével, midőn az el-lenségnek menedéket nyújtó Janustemplom bezárását tervezték.

A görögök is barbár szokásnak minősítették a háborut, mert az szerintük „több gonosz embert szül, mint amennyi belőlük elpusztít”. A béke utáni sóvárgás a Keleti népeknél: a zsidóknál és a mohamedánoknál egyaránt lépten-nyomon jelentkezik, bár ezeknek történelme nem egyéb, mint a háboruk szakadatlan láncolata. A „béke vefetek” szólama épügy hangzik el az izlam híveinek köszöntésében, mint a zsidók és a pápa papi áldásában.

Ezzel szemben igen sokan arra hivatkoznak, hogy a háborunak is meg van az erkölcsnemesítő hatása, valamint gazdasági és politikai előnye. Így a háboru bátorásra, nélkülözésre tanít, testi és lelki kinok stoikus elviselésére szoktat, növeli a kötelességérzést és áldozatkészséget; edző hatást gyakorol testileg és lelkileg a küzdő harcosokra és azokra, akiket a háboru csak közvetve sújt és mivel annak borzalmaival jár a veszély válogatás nélkül mindenkit érhet, ledönti a faji, felekezeti, társadalmi és politikai korlátokat, sőt amennyiben a legdrágább kincsünket: az életünket feláldozzuk a haza oltárán, a háboru az anyagi javakról való lemondás révén a nyers materializmus karjaiból kiragad bennünket és egy magasabb erkölcsi világrendnek áldását hinti ránk.

Ilykép a háboru, amely általános vélemény szerint mint erkölcsnemesítő szükséges rossz a keresztény vallás szempontjából is számos esetben indokoltnak és méltányosnak tekinthető, Krisztus tanaival sem ellenkezik.

Hiszen Krisztus is megérezte, hogy a szeretet és béke eszméjének számos ellensége van és hogy a gyűlölet furiája nem egyhamar irtható ki az ember lelkéből s azért hangoztatta, hogy az esetben, ha a szeretet gyakorlása veszélyben forog és annak nyomában a viszály és háboru iakad, el kell tűrnünk a szenvedések kálváriáját és javainkat, sőt életünket is fel kell áldoznunk a „veszélyeztetett” béke megmentéséért.

Ebből a szempontból a háborunak erkölcsi és politikai sikere kétségbe nem vonható; de mivel ezek az előnyök elenyésznek a háboru szülte pusztításokkal és végtelen szenvedésekkel szemben, szünet nélkül azon fáradoztak, hogy mikép lehetne a háboru kitörését megakadályozni, esetleg lehetetlenné tenni.

Maga Petőfi is, mint az önfeláldozó hazaszeretet eszményképe, a világszabadságot, mint a világbékével tartalmilag azonos életcél magasztalta és Schillernek a „Seid umschlungen ihr Millionen” című gyönyörű költeménye sem egyéb, mint a világbékéért való rajongás.

Ennek az eget ostromló eszmének észszerű, tiszta és reális alapot a nagy bölcsész Kant adott az „Örök béke felé” című világhiru munkájában.

E műnek ama részei, melyek a békekötés módozatairól, a más nemzetek alkotmányába és belügyeibe való avatkozás-

Repülőgépekkel való rendelkezés.

Elv: az anyag kímélése. Legcélszerűbb korán reggel, vagy estefelé kiküldeni, amikor a légszennyek a legkedvezőbbek (a levegő tisztasága és a nap állása a megügyelő szempontjából két fontos tényező). Szél, eső újabb már nem akadály, legfeljebb: nagy hideg és köd. Általában a pilóták merészsége, bátorsága sok légi ellenséget lebir győzni és legtöbbször rajtuk mulik, hogy mikor lehetséges a felszállás.

A főparancsnok a repülőtelep parancsnokának megjelöli pontosan, hogy mit akar részletesen és mit általánosságban megtudni. Az osztag parancsnoka, valamint az egyes felderítők állandóan tájékoztatva lesznek az ellenséges és saját helyzetről, továbbá, hogy hol lesz a kiküldő parancsnokság egközelebbi tartózkodási helye. Gyakran azt is kell velük közölni, hogy mikor és honnan várunk még nemleges jelentést is; ép így a jelentések átvételéről és kézbesítéséről kell gondoskodni. Tul nagy terület, vagy terjedelmes feladatot a repülőnek nem lehet kiutalni, sokkal célszerűbb szűk keretek között mozgó, de határozott megbízást adni (pld. utvonál, vasutak, magaslakok megfigyelése stb.) Nagy területek általános megfigyelésénél inkább a véletlenül fog mulni, hogy az ellenséget meglátja és magatartásából annak szándékát megtudja állapítani.

A telep parancsnoka, ki ismeri a pilótákat és megfigyelőket, intézkedik az egyes repülőgépekkel és kiutalja a felderítendő sávokat, valamint a többi szükséges részletes utasításokat megadja. Közli velük, hogy mely parancsnokokat érdeklí jelentésük.

Bizonyos megállapított ismertető jelek mutatják meg, hogy a magasabb parancsnokságok hol tartózkodnak. Ha a hadsereg előnyomul, úgy az összeköttetésre kijelölt személyzet az ismertető jeleket (kiszemelt új repülőteret) újból elhelyezi. Az összeköttetést jelentő lovasok végzik.

A pilóta (megfigyelő), ha a jelentését megírta, vagy megrajzolta, felkeresi azt a helyet, ahol a kiküldő parancsnokság jelezve van, lejjebb száll és jelentését az erre szolgáló hüvelyben ledobja, honnan lovasok vágatva viszik ezeket rendeltetési helyükre. (Bár ellenséges pilóta is közeledhetik így, ki hüvely helyett bombát dob le, de ha az összeköttetés biztosítására egy képzett pilóta-tiszt rendeltetett ki, úgy az az ismertető jeleket idejében eltünteti, a jelentést közvetítők pedig fedik magukat.

Alkalmazásuk várharcban.

A mai modern erődök külső védműveikkel már oly nagy kiterjedésűek, annyira leplezettek, hogy felderítésük a legnagyobb nehézségekkel jár. Lovas és gyalog járőrök e feladatot nem nagy eredménnyel bírják megoldani. A felhők homályába elrejtőző légi járók nagy áttekintési területükkel vannak erre egyedül hivatva. Fénykép felvételiük, vázlaik teljes képét adhatják a védelem e hatalmas alkotásainak.

A légi járók közül a repülőgép itt is a legjobban felel meg. A támadónak nagy kiterjedésű léghajókat alkalmazni szinte lehetetlen, mert az erődökben levő és légiá-

rók elleni lövegek könnyen eltalálhatják, miután lassu mozgásuk folytán jól célba vehetők. Repülőgépek nagy sebességgel és kis célt mutatva a felderítést kevés kockázattal és legeredményesebben eszközölhetik.

A védőnek is nagy előnye ha a támadó előnyomulási irányáról, erejéről idejében repülőgépek útján kapja részletes jelentéseit. A külvilággal is ezton tarthatja legjobban fenn az összeköttetést. Azelőtt e célra szabad léggömbök és postagalambok szolgáltak. A léggömbök hátránya volt, hogy csak a légáramlat irányában mozoghattak (amely nem egyszer ellenkező irányba vitte őket*) (csékely sebességük mellett vissza nem fordulhattak. Postagalamb meg nem mindig megy oda, ahová akarjuk.

(Folytatjuk.)

Mesterséges akadályok alkalmazása a háboruban.

A legújabb hadviselésnek mintegy kiinduló pontját képezte az angol-bur háború. Harcászati sok felhasználható tapasztalatot merítettünk e hadjárat tanulságaiból. Ekkor — a többi között — a drótakadályok is, felismert nagy előnyüknél fogva, fontos szerephez jutottak, úgy hogy a következő háborukban mindnagyobb lett alkalmazásuk.

Az orosz-japán háború első felében azon hiszemben, hogy a tüzérség ezeket pillanatok alatt megsemmisítheti, inkább készítettek, míg a későbbi időszakban nem volt oly jelentős ütközet, hol elő ne fordult volna.

A balkáni háboruban szintén nagy hasznukat vették. Ezek állították meg a rohamra indult csapatokat a tsatalsai vonalon, Janina déli részén, Skutari egész védővén és Drinápoly legelső oldalán. Hogy mily rettenetes áldozatba kerül ilyenek megsemmisítése, avagy ennek megkísérlése, arra legjobb példa Przemysl első körülzárása, amikor körülbelül negyvenezer orosz holttesten át sem sikerült rajtok keresztül jutni. A japánok egy éjjeli támadásánál három ezer ember temetője lett az oroszoknak egyik drótakadályá.

A drótakadályok meglepetés és roham ellen biztosítanak.

A drótakadályok 3—5—7 soros vonalban lesznek készítve, a sorok egymástól egy m. távolságra. A cölöpök két m. térközre vannak; magasságuk 75—120 cm.; alacsonyabbat könnyen áttörhetnek, magasabb pedig nehezebben leplezhető. Ha lehetséges, vas-cölöpöket alkalmaznak. Az akadály első sorai tüskés drótból valók. A dróthálózat összekuszált, hogy az átjutás és elpusztításuk nehéz legyen. 1 m² területre átlag 1 kgr. drót szükséges.

A drótakadályok az állás előtt rendszerint 50 m.-re fekszenek. Nagyobb távolságnál az ellenséges tüzérség saját gyalogságának veszélyeztetése nélkül az állást lődözheti, az ellenség könnyebben közelítheti meg, mert az előterep szemeltartása sokkal nehezebb; kisebb távolságnál az ellenség kézi gránátokat dobhat a védőállásba s így a védő tüzhatását csökkenti.

Hogy az ellenség észrevétlenül meg ne közelíthesse az akadályt, leplezett gödrökben figyelők lesznek előre küldve, kik minden észleletet telefonice hátra adnak. E mellett fényszórókkal is megvilágítják az előterepet.

A roham előkészítése céljából a drótakadályok elrongálására lehetőleg műszaki csapatok alkalmaztatnak, melyek éjjel drótvágó ollóval, robbanó-anyaggal, hosszú rudakkal, csákánnyal és más szükséges eszközökkel pusztítják el ezeket. Hogy munkájukat háborítlanul végezhessek, a védőállásban géppuskák olyképen lesznek elhelyezve, hogy az akadály előtti teret oldal-tüzzel pusztíthassák.

Ha elegendő idő áll rendelkezésre, úgy a drótakadályok előtt farkasvermeket ásnak. Ezek átlag 180 cm. mélyek, nyílásuk pedig 80 cm. átmérőjű. A fenékből egy hegyesített facölöp nyul fel, amely nyársra huzza áldozatait. Egymástól 30—40 cm.-re kell, hogy legyenek e sűrűdrök, nagyobb távolságra hatástalanok és a támadónak könnyen fedezéket nyújthatnak.

Ezen kívül — főleg régebben — ág- és fa-torlaszokat is készítettek. Nagy veszteséget idéznek elő a röpitő-aknak és kut-aknak. Erkölcsei hatásuk különösen leverő. Hátrányuk azonban, hogy saját csapatokat is veszélyeztethetnek.

Ügyesen épített akadályok nagy erőket pótolhatnak és az ellenségnek nagyobb veszteséget tehetnek, mint sokszor a gyors-tüzelő fegyverek gyilkos lövedéke.

Ingyenes gyógykezelés.

Oberegger Herman, a Hof-gasteini Germánia-szálló tulajdonosa a gyógykezelést igénylő tisztek és azokkal egyenrangú személyek részére, tartozzanak azok, akár a cs. és kir. közös hadseregben, vagy mindkét honvédség bármelyikéhez, teljesen díjtalan helyeket ajánlott fel. A szállodában 53 szabad hely áll rendelkezésre és pedig 23 egyágyas szoba és 15 kétágyas. A kérvényeket az innsbrucki cs. és kir. katonai parancsnoksághoz kell benyújtani, de mindenkor legalább is nyolc nappal a szándékos gyógykezelés előtt. Minden egyes ingyenes helyet a következő kedvezmények járnak: díjtalan szállás, fűtés és világítás, a szállodában található fürdőnek ingyenes használata, ingyen fürdő-ruházat, ugyszintén ingyenes kiszolgálás úgy a szobákban, mint a fürdőkben. Orvosi gyógykezelés tekintetében a Germánia-szállóban elszállásolt tisztek minden tekintetben a Hof-gasteini katonai gyógyintézet orvos-főnökének vannak alávetve. Az ételmezést a sajátjukból tartoznak fedezni. Az elhelyezési viszonyokra való tekintettel a tisztek tisztí szolgájakat nem vihetik magukkal.

Zenekarok alkalmazása.

A béke-állomásokon visszamaradt parancsnokságok, sok helyen a zenekarilag kiképzett legénységből kisebb katonai zenekarokat állítottak össze. Ezek a most rögtönzött katonai zenekarok szolgálaton kívül, kizárólag jótékony célú ünnepélyeken működhetnek közre. A rendező-bizottságoknak azonban mindenkor a katonai bizottságok előzetes engedélyét kell kikérni.

Elesett hősök.

Altmann Adolf dr főh 21Lgye
 Asböck Ferenc hpd 18gye
 Auer János hpd 21Lgye
 Auguszt Lajos hdgy 19hgy
 Bachmann Frigyes szds 10tte
 Bartos Ferenc hpd jl örm 18gye
 Beier Emil szds I népf gye 2/1 gpog
 Benes Tamás ezr 14gye
 Béres Gyula szds 17hgye
 Berlepsch Ferenc báró szds 2 tir gye
 Bermann Hugó hdgy 36 cs népf gye
 Bertl Titus hdgy 2 tir gye
 Blümel Károly hdgy 21Lgye
 Böhm Hugó hdgy 28gye
 Bolschwing Péter báró zls 87gye
 Bozdech László zls 100gye
 Christalnigg-Gillitzstein Sándor gróf vezérkari őrnagy
 Chyil Alajos hdgy 18gye
 Deutsch Jenő dr zls 17hgye
 Deutsch János szds 38gye
 Dinczer Béla hpd 87gye
 Dytrt József főh 18gye
 Entmay Ottó zls 94gye
 Federer Róbert zls 28gye
 Fejér Sándor hdgy 22 magy kir npf gye
 Felzmann Ottó hpd 2 tir gye
 Fichtner Artur főh 57gye
 Fidler Richárd hpd I népf gye
 Forgács Loránd hdgy 38gye
 Fränkel Róbert dr hdgy 27gye
 Frimel József zls 3 tir gye
 Gherbetz Gottfrid főh I népf gye
 Goltsch József hdgy 1 cs népf gye
 Gröger Gusztáv zls 1gye
 Gütter Károly hpd 2bh gye
 Heigl Antal dr segédorvos-helyettes 27gye
 Helsner Károly hpd 16Lgye
 Hojny János főh 2bh gye
 Höllwarth József hdgy I népf gye
 Hopfner Ferenc hdgy 73gye
 Humplik Ernő hpd 13Lgye
 Jakob Ferenc hdgy 18gye
 Janiczek Wladimir (?)
 Janus Hugó főh 4bh gye
 Josf Elemér zls 19hgye
 Kalenda Richárd hdgy 100gye
 Kammerer Albert hpd 2bh gye
 Karabacsek Ernő hdgy 28Lgye
 Klein István hdgy 3 tir gye
 Konecny Ágost hdgy 54gye
 Kopp Ervin hdgy 18gye
 Kovács Jenő zls 11tvad zlj
 Kraigher Ciril zls 2bh gye
 Kreiszl Hermenegild főh 57gye
 Kron Ottó hdgy 2 tir gye
 Krug József hdgy 42gye
 Kuhn Ernő főh 16Lgye
 Kun Gyula főh 38gye
 Lederer Ottó zls 102gye
 Löbl Ernő szds I népf gye
 Mandl Győző dr hdgy 3 tir gye
 Matis Antal zls I népf gye
 Mayrgünther Albert hpd 2 tir gye
 Meder hpd jl 33Lgye
 Melot de Beauregard Károly ezr 60gye
 Miklovits Jenő zls 17hgye
 Mlinek Antal őrn 85gye
 Myslbek Zdenko hdgy 54gye
 Okuniewski István főh 21Lgye
 Omasta Ferenc hpd jl örm 1bh gye
 Perlberg Richárd hdgy 2 tir gye
 Peschka Rudolf hdgy 42gye

Pulay István szds 19hgye
 Richetti Hektor hdgy 87gye
 Ritter Vilmos zls 2 tir gye
 Rosenauer Jenő dr hdgy 29tvad zlj
 Röszer Ottó szds 3 tir gye
 Sajovic József dr hdgy 2bh gye
 Scharschmied-Adlertreu Ferenc dr szdos 58gye
 Schipfer Péter zls 87gye
 Schletterer József hpd I népfgye
 Seibt Rezső zls 74gye
 Seipel Gusztáv zls 15Lgye
 Simm Károly hdgy 73gye
 Skvaril János főh 16Lgye
 Socher Engelbert dr hdgy 86gye
 Spáenka Károly hdgy 16Lgye
 Speck Henrik hdgy 42gye
 Stepien Gáspár hdgy 57gye
 Stix Ozvöld hdgy 36 cs k népfgye
 Sojanowski Ignác hpd I népf gye
 Studencki Szaniszló zls 16Lgye
 Tambossi Egon dr hpd I népf gye
 Torday József dr hdgy 3 tir gye
 Vydra Károly szds 16Lgye
 Walter hpd 21Lgye
 Wanjak Rudolf főh 58gye
 Weil Gusztáv hdgy 28Lgye
 Weisz János hpd 87gye
 Wiesner Gusztáv zls 18gye
 Woduschka hpd 21Lgye
 Wurner Arnold szds 2bh gye
 Zweig Róbert hdgy 13 cs k népfgye

Világháboru, világbéke.

Irta: Welwart Benő.

Most a tenger szenvedés és pusztulás közepette, amely a világot megrázó vihar nyomában jár, mint égi jövevény száll a földre, a véráztatta tájokra és blünderhelt helységekre, amelyeknek romja a civilizáció dicsőségét hirdetik, a béke és szeretet ünnepe.

Belső háboru dúl ugyan minden emberben születésétől kezdve sirjáig, de ez az élet éltető eleme, mert hisz az abszolút béke nem élet többé, hanem maga a mindent kiegyenlítő halál.

Ebből a szempontból igen sokan a szakadatlan küzdelmet a létért a nemzetek fegyveres összeköttetésével tévesztik össze és ezért a háborut mint az isteni világrend alapvető intézményének tekintetik s jogosultságát következetesen hirdetik.

Legjobban jellemezte ezt a tévhitet az a japán diplomata, aki az orosz-japán háboru lezajlása után maró gunnyal megjegyezte, hogy a japánt csak azóta ismerik el műveltnak, amióta modern háborut viselt, ellenben midőn két évezreden át csendes visszavonultságban a kultura békés gyümölcsét ápolta és élvezte, barbárnak tekintették.

Már szállóigévé vált, hogy a nemzetek közt évtizedekre, vagy évszázadokra terjedő béke allig képzelhető, míg az egyedüli üdvözítő tartós világbéke elérése utopia és a képzelet birodalmába tartozik.

Ámde már az óperzsák is a világbéket hirdették, amidőn arra tanították népüket, hogy az Ahriman, a háboruokozta gonosz szellem legyűrésére után majdan minden vi-

szály véget ér s örökös béke száll az emberek szívébe.

Még a világhódító rómaiak is foglalkoztak a világbéke eszméjével, midőn az el-lenségnek menedéket nyújtó Janustemp-lom bezárását tervezték.

A görögök is barbár szokásnak minősítették a háborut, mert az szerintük „több gonosz embert szül, mint amennyi belőlük épusztít”. A béke utáni sóvárgás a Keleti népeknél: a zsidóknál és a mohamedánoknál egyaránt lépten-nyomon jelentkezik, bár ezeknek történelme nem egyéb, mint a háboru szakadatlan láncolata. A „béke velettek” szömla épügy hangzik el az iz-lam hívemek köszöntésében, mint a zsidók és a pápa papi áldásában.

Ezzel szemben igen sokan arra hivatkoznak, hogy a háborunak is meg van az erkölcsnemesítő hatása, valamint gazdasági és politikai előnye. Így a háboru bá-torságra, nélkülözésre tanít, testi és lelki kinok stoikus elviselésére szoktat, növeli a kötelességérzést és áldozatkészséget; edző hatást gyakorol testileg és lelkileg a küz-dő harcosokra és azokra, akiket a háboru csak közvetve sújt és mivel annak borzal-maival jár a veszély válogatás nélkül min-denkit érhet, ledönti a faji, felekezeti, tár-sadalmi és politikai korlátokat, sőt amennyi-nyiben a legdrágább kincsünket: az éle-tünket feláldozzuk a haza oltárán, a hábo-ru az anyagi javakról való lemondás ré-vén a nyers materializmus karjaiból kirag-ad bennünket és egy magasabb erkölcsi világrendnek áldását hinti ránk.

Ilykép a háboru, amely általános véle-mény szerint mint erkölcsnemesítő szük-séges rossz a keresztény vallás szempont-jából is számos esetben indokoltnak és méltányosnak tekinthető, Krisztus tanaival sem ellenkezik.

Hiszen Krisztus is megérezte, hogy a szeretet és béke eszméjének számos el-lensége van és hogy a gyűlölet furiája nem egyhamar irtható ki az ember lelké-ből s azért hangoztatta, hogy az esetben, ha a szeretet gyakorlása veszélyben fo-róg és annak nyomában a viszály és há-ború fakad, el kell tünnünk a szenvedések kálváriáját és javainkat, sőt életünket is fel kell áldoznunk a „veszélyeztetett” bé-ke megmentéséért.

Ebből a szempontból a háborunak er-kölcsi és politikai sikere kétségbe nem vonható; de mivel ezek az előnyök el-enyésznek a háboru szülte pusztításokkal és végtelen szenvedésekkel szemben, szü-net nélkül azon fáradoztak, hogy mikép lehetne a háboru kitörését megakadályoz-ni, esetleg lehetlenné tenni.

Maga Petőfi is, mint az önfeláldozó ha-zaszeretet eszményképe, a világszabadsá-got, mint a világbékével tartalmilag azo-nos életcél magasztalta és Schillernek a „Seid umschlungen ihr Millionen” című gyönyörű költeménye sem egyéb, mint a világbékéért való rajongás.

Ennek az eget ostromló eszmének ész-szerű, tiszta és reális alapot a nagy böl-csész Kant adott az „Örök béke felé” ci-mű világhírű munkájában.

E műnek ama részei, melyek a békekötés módozatairól, a más nemzetek alkot-mányaiba és belügyeibe való avatkozás-

ról idegen államterületek csalárd módon való erőszakos hódításáról szólnak, akiként hatnak az olvasó lelkére, mint egy új kinyilatkoztatás igéi.

Az államok közösségének eszméi, az „emberi jogok“ biztosságát védő gyakorlati eszmeirányzata, a jogegyenlőségről, a teljes vallás- és lelkiismereti szabadságról szóló fejtegetései megjelölik azt az irányt, amely az örök béke felé vezet.

Kant mint gyakorlati irányt követő bölcsész igen jól tudta, hogy az örök béke belátható időn belül nem következhetik be, azért a fokozatosság elvét szemelött tartva, a kereskedelem nemzetközi kapcsolatát jelölte meg mint a világbéke gyakorlatilag megvalósítható feltétele gyanánt, mert szerinte lehetőleg korlátlanul meg kell engedni minden embernek, hogy gazdasági téren az egyes államok belterületén szabadon érvényesülhessen és mivel az államhatalomnak alárendelt valamennyi hatalom közül a pénzhatalom a legerősebb és legbiztosabb, azért arra számított, hogy az államok már önző vágyaik kielégítése céljából is legalább gazdasági téren iparkodnak majd az örök békét biztosítani és a fenyegető háború kitörését szövetségbe való tömörülés útján elhárítani.

Most, hogy az angol és francia kapitalizmus telhetetlensége és az imperializmus utáni örülletes versenye a kapzsiság gonosz szenvedélye a világbéke alapját megrendítette, e világtörténelmi órákban, amidőn az orosz zsarnoki hatalma ránk kényszerítette ezt a háborút, amelyet mi még egynehány megalázkodás árán is kerülmi iparkodtunk, ezen ránk nézve élet-halál harc elől többé nem térhetünk ki.

Nekiünk most rendületlenül, a legnagyobb szenvedések és véráldozatok árán is végig kell küzdenünk ezt a titáni harcot, hogy ezzel a legmagasabb célt: az örök béke áldását biztosítsuk.

Tovisesnek és végtelennek látszik ez az út, amely a világbékéhez vezet, de „ez oly feladat. — Kant szavait szöszszerint idézve, — amely lassan bár, de mégis meg fog oldani és célpontjához (mert az idő, amelyben a hasonló fejlődés mozzanatai végbemennek, remélhetőleg egyre szűkebbre szorul) folyvást közeledni fog.“

Addig is reményt és vigaszt öntsön lelkünkbe a rettenetes küzdelmek e napjaiban az angyalok zsoltosmája: „Békesség szálljon a földre, üdvösség az emberek szívébe“.

Katonai hírek.

Karácsonyi szünet.

A december 16-án kelt honvédelmi miniszeri rendelet szerint a kiképzésre rendelkezésre álló rövid időre és különösen arra való tekintettel, hogy az ellenséggel szemben állóknak vásár- és ünnepnapon is legnehezebb viszonyok között kell a közelebbi teljesíteniük, nem engedhető meg, hogy a megegyező országokban levő arancsnokságoknál, csapatoknál és intézeteknél beosztott egyéneknek karácsonyra szabadság engedélyeztessék. A karácsonyi ünnepnapokat is általában a fokozottabb kiképzésre kell felhasználni, illetőleg a szolgál

gálatnak szentelni, de amennyiben lehetséges, december 24-én és 25-én, valamint január 1-én délutánra a tiszteknek és a legénységnek a szolgálatmentesség engedélyezendő.

Ö. mesterekből tiszték.

A legutóbbi csapatszámvivő tiszt kinevezéseknél a harctéren tanusított kiváló magatartásuk elismerésül Ofelsége a király tisz altisztet csapatszámvivő tisztté nevezett ki, hadnagy számvivői rangban.

Népfelkelő mérnökökké kinevezett egyének ruházata.

A cs. és kir. honvédelmi miniszterium rendelete értelmében, népfelkelési szolgálatra kötelezett mérnökök, ha szaktudásuknak megfelelően tartósabban alkalmazhatók, kérésükre a háború tartamára 11-ik rangosztálybeli népfelkelő mérnökökké nevezhetők ki. Ebben a kinevezésben jogos az egyenruha viselésük, gyalog tiszti karddal és tisztviselői kardbojttal. A mérnöki állásban alkalmazott, de népfelkelő mérnökök nem kinevezett egyének, akár mert nem kérelmeztek, akár mert tartósabb alkalmazásuk a hadi állapotban szükség hiján nem volt előrelátható, külső ismertetésére szolgálati beosztásuk tartamára, míg tényleges alkalmazásban vannak, a saját költségükön az egyenruha viselése megengedtetik. Kérvények felszerelési segélyre nem fogadtatnak el. Az egyenruha ugyanaz, mint a népfelkelő mérnököké, de megkülönböztetéssel és éppen ezért a kabát felett is egy fehér szalagot kell viselniük „mérnök“, illetve „okleveles mérnök“ fekete felirattal.

Törzsörmesterek a repülőezrednél.

A repülő ezrednél újabb törzsörmesterei állásokat rendszeresítettek. Ezek a törzsaltisztek ugyanazon rendfokozati jelvényeket fogják viselni, mint a gyalogságnál vagy egyéb fegyvernemeknél a törzsörmesterek.

Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.

Sz. Sándor tüzér-hadapród, Szentkirály. Ön a hivatkozott rendeletet, úgy látszik, félreértette, mert az kizárólag csak a népfelkelő szolgálatra kötelezettek vonatkozik és így tehát önre nem. — Ifj. Cs. Géza gymn. tanuló, Székelyudvarhely. Nincs tudomásunk oly intézkedésről, hogy a Ludo-

vika Akadémiába — eltérőleg a rendestől — márciusban lennének a felvételek. Mindenesetre előjegyeztük és ha valamiről tudomást szerezünk, értesíteni fogjuk. — *Töb-
beknek.* „Kérdezősködések a hadbavonul-
takról“ és „Katonai tanácsadó“ rovatunk-
ban készséggel állunk mindenkor rendelke-
zésére, de csak előfizetőinknek.

Felelős szerkesztő:

Dr. SIMON ELEMÉR országgy. képviselő.

A lapot a „Külügy—Hadügy“ lapvállalat r-t. adja ki.

Merkantil-nyomda (Havas és Lehner) VIII.,
Német-utca 27.

A napokban megjelent:

HANTOS ELEMÉR

orsz. képv.

A monarchia pénzügyi harc- készültsége, mozgósítása és hadviselése

c. munkája, amelyet a Magyar Tudományos Akadémia idei nagygyűlése a Lévay díjjal jutalmazott.

A jelenlegi viszonyok között alig képzelhető munka, amely nagyobb érdeklődésre tarthat számot, mint Hantos műve, amely a katonai mozgósítás és hadviselés összes gazdasági és pénzügyi kísérő jelenségeit tárgyalja és kimutatja, hogy a monarchia nem csak katonailag, hanem pénzügyileg is teljesen felkészülve néz elébe a háborús bonyodalmaknak.

◆◆◆ Ara 3 korona. ◆◆◆

Tennis-rakettek, sport-eszközök, lovagló- és sétatotok, tajték és borostyán dohányzószerek, önbortvaló és hajnyíró gépek, zseb-
kések, fésűk és kefék nagy választékban

HUBER J.

műsztergályos játék-áruházában
BUDAPEST, BAROSS-UTCA 47
Árjegyzék bérmentve.

„MUNDUS“

Egyesült Magyar Hajlitott Fabutorgyarak Részvénytársaság

Központi iroda: Budapest, V., Dorottya-utca 7. szám. Telefon: 89-51 és 143-78.

RAKTÁR: Budapest, V., Pozsonyi-ut 5. szám. Telefon 107-64.

ELADÁSI MINTATELEP: Budapest, V., Dorottya-utca 7. sz.

GYÁRAK: Besztercebánya, Borosjenő, Ungvár, Varasd, Vráta.

Mindennemű hajlitott fabutor és kertibutor. oooo Ajánlja:
mozgósínház berendezésekre csinosan kiállított gyártmányait.

Legaktuálisabb könyv

Bodó János honvédfőhadnagy:

„NEMZETKÖZI JOGOK A HÁBORUBAN“

melyből részletesen tájékozódhatik mindenki a háboru törvényeiről s szokásairól.

Ára 2 korona.

Megrendelhető lapunk kiadóhivatalában.

Poloskairtást

jótállással. **Padló becsisz-
tést**, acélforgácsolást, festést,
mázolást, tapétozást olcsón vállal

Fuchs Budapest, Szondy-u. 37.

Telefon 102-36.

Tiszteknek 10 százalék engedmény.

Telefonszám: József 36-46.

Szenes László

festék, kence, máz, kefe és
háztartási árúk gyári raktára

**Budapest, VIII. kerület
József-körút 72. szám.**

Misoga Sándor

cs. és kir. udvari szállító

katonai szabó

Budapest IV.,

Váci-utca 36. Klotild-palota.

.. Telefonszám: 916. ..

HERMES

MAGYAR ÁLTALÁNOS VÁLTO-
ÜZLET RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

BUDAPEST IV.

Koronaherceg-u. 5 (Hermes-udvar).

Fiókpénztárak: V., Nádor-u. 5. (Tőzsde-
palota); VII., Rákóczi-ut 20.; VII., Baross-
tér 16. szám. — **Wien-i fiók:** I. Steck
im Eisenplatz 3. (vorm. Felix Epstein).

Foglalkozik katonai házassági óvadékok be-
szerzésével és az e célra szükséges ok-
mányok megszerkesztését és benyújtását
díjmentesen végzi el.

HUNGÁRIA BANK R.-T.

BUDAPEST, IV. KER., KORONAHERCEG-UTCA 18.

Igazgatóság: Gróf Sztáray Sándor elnök, gróf Cagninacci Hyacinthe alelnök, báró Gerliczy Ferenc alelnök, gróf Zichy Géza Lipót alelnök, gróf Apponyi Gyula, Beniczky Ödön, gróf Cagninacci Pál, gróf Erdődy Sándor, báró Wulf de Flotow, báró Hatvany Károly, dr. Lippmann Frigyes, Mannberger Nothomb Albert, dr. Pekár Imre, gróf Choiseul-Praslin Gabriel, báró Prónay Szilveszter Gábor, Schleifer Bretislaw, gróf Seher-Thoss Béla. *Ugyvezető igazgatók:* dr. Aczél János, Walder Béla. *Céggazdálkodók:* Horvatovics Ferenc, Lakatos Oszkár.

**Bankosztály. Gabonaosztály. Műszaki osztály.
♦♦ Mezőgazdasági osztály. Vasuti osztály. ♦♦**

Fogak és fogsorok

aranykoronák, aranyhidak, teljesen
szájpátlás nélkül, melveket nem kell
és nem lehet a szájból kivenni, rágás-
r, beszédre azonnal használhatók. 24
órán belül elkészülnek. Vidékiek meg-
várhatják. Teelís 10 évi írásbeli jótál-
lás. Igen mérsékelt árak. Foghuzás,
gyökérhuzás, fogtömések (plombák),
beteg fogak gyögvitása stb. Tömések
aranyból, platinából, porcellánból stb.

Barna I. fogorvosi és technikai rendelő-inté-
zete Budapest, Erzsébet-körút 54. fsz.

A Külügy-Hadügy

eddig megjelent ötvenkét számát

4 korona

**előzetes beküldése ellenében bér-
mentve küldi meg**

a kiadóhivatal.